

Nr 18

Av herr **Gustafsson** i Borås m. fl. *angående utformningen av brottsbalkens stadgande om djurplågeri, m. m.*

Riksdagen antog förra året det framlagda förslaget till ny brottsbalk. Den ger uttryck för vår tids samhällssyn och vår tids syn på de straffrättsliga problemen och innebär att tendenser och värderingar som framträtt vid tidigare lagstiftning har fått ett samlat uttryck. Förslaget till brottsbalken har blivit ett av de största lagförslagen som riksdagen i modern tid haft att ta ställning till.

I mängden av paragrafer i den nya lagen var det inte alltid så lätt att ägna tillbörlig uppmärksamhet åt alla detaljer. Justitieministern framhöll i sitt inledningsanförande till debatten i andra kammaren den 21 november att det kunde finnas vissa områden på vilka nya förändringar kunde bli aktuella och att frågan om ändringar i balken snart nog kunde uppkomma.

Samma synpunkter framhölls av första lagutskottet i dess utlåtande.

I anslutning till påpekandet att förbättringar i lagverket kan komma att visa sig behövliga redan i en nära framtid framlägges denna motion.

Genom riksdagens beslut år 1962 om utformandet av 16 kap. 13 § brottsbalken erhöll denna paragraf i stort sett samma lydelse som den tidigare straffbestämmelsen i 11 kap. 13 § strafflagen.

I sitt den 1 november 1938 avgivna betänkande med förslag rörande Djurskyddslagstiftning (SOU 1938:36) upptog utredningsmannen, dåvarande revisionssekreteraren G. A. Bouveng, ett förslag till lydelse av straffbestämmelsen i 18 kap. 16 § strafflagen, vilken föreslogs få följande innehåll:

Visar någon i behandling av djur uppenbar grymhet, genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes, straffes för djurplågeri med böter eller fängelse . . .

I Kungl. Maj:ts proposition nr 43 till riksdagen den 28 januari 1944 med förslag till lag om djurskydd m. m. har i förslaget till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen intagits en straffbestämmelse av följande lydelse: "Den som, genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes, utsätter djur för otillbörligt lidande, dömes för djurplågeri till böter eller fängelse." Denna straffbestämmelse lagfästes vid 1944 års riksdag genom lagbudet för djurplågeri i 18 kap. 16 §, numera 11 kap. 13 §.

I lagrådets utlåtande den 24 januari 1944 över förslagen till lag om djurskydd samt till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen anförde beträffande förslaget till lag om ändrad lydelse av ifrågavarande paragraf i strafflagen justitieråden Alsén och Ericsson: "Den ändrade utform-

ningen av brottsbegreppet som föreslås i förevarande lagrum — därvid gärningen knutits mera till effekten, djurets lidande, än till det av gärningsmannen ådagalagda sinnelaget — har enligt remissprotokollet tillkommit i syfte att undanröja den starkt restriktiva prägel som ansetts nu utmärka lagrummet . . . Mot lagtexten kunde möjligen erinras, att ordet 'otillbörligt' rent språkligt icke skulle vara ägnat att utmärka graden av lidandet, utan endast att lidandet eller rättare dess tillskyndande icke vore uppburet av något berättigat intresse; ordet borde sålunda anknyta till handlingen, icke till effekten. . . . Det torde emellertid vara oemotsägligt, att uttrycket 'otillbörligt lidande' till sin språkliga valör leder tanken på ett visst, högre mått av lidande, ett mått jämväl bestämt i förhållande till den intressekollision som föreligger, att uttrycket med andra ord, såsom departementschefen framhåller, utmärker att gärningen skall ha otvetydigt överskridit gränsen för det tillåtna. . . ."

Regeringsrådet Eklund anförde: "Enligt min mening bör en jämkning ske i den föreslagna avfattningen av förevarande paragraf. Ordet 'otillbörligt' torde nämligen, rent språkligt sett, icke böra komma till användning för att, på sätt här synes vara avsett, utmärka graden av ett lidande. En närmare bestämning av 'lidande' torde för övrigt knappast vara nödig. Redan i detta ord såsom sådant lär nämligen ligga att den smärta eller plågsamma behandling varom är fråga skall äga en sådan grad av intensitet och varaktighet att den som utan tillräckliga skäl utsätter djuret därför bör kunna drabbas av straff. Däremot synes det vara sakenligt att i lagtexten gives en antydning om att, på sätt anföres i remissprotokollet, vissa handlingar som förorsaka djur lidande äro påkallade av fullt legitima intressen. Detta torde lämpligen kunna ske genom att paragrafen så utformas att den som genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes otillbörligen utsätter djur för lidande, dömes för djurplågeri till böter eller fängelse."

Hovrättspresidenten Mauritz Wijnbladh lämnar också i sitt den 15 augusti 1961 avgivna betänkande Djurplågeri, Vetenskapliga djurförsök samt Djurskyddsordning (SOU 1961:45) en redogörelse för den handläggning av ärendet som här ovan berörts. Under rubriken "Utredningsmannens förslag" refereras veterinärstyrelsens utlåtande över de av Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund under åren 1946 och 1947 till Kungl. Maj:t ingivna framställningarna om reformer bland annat även i detta hänseende, nämligen att enligt veterinärstyrelsens förmenande uttrycket "otillbörligt" rent språkligt sett icke kunde användas för att, såsom dock torde ha avsetts, utmärka graden av ett lidande.

För egen del håller utredningsmannen före, att judikaturen under den gångna tiden väl icke i och för sig ger anledning till en ändring i gällande

bestämmelser. Emellertid lär, säger han fortsättningsvis, å andra sidan icke kunna förnekas, att avfattningen ger anledning till erinringar. Uttrycket "otillbörligt lidande" leder språkligt sett till antagande, att ordet "otillbörligt" skall hänföras till den som utsättes för lidandet. Detta har uppenbarligen icke varit lagstiftarens mening. Begreppet otillbörlighet synes böra hänföras till den åtgärd som givit upphov till lidandet. Detta kan lämpligen i lagtexten uttryckas så att den som otillbörligen utsätter djur för lidande skall dömas för djurplågeri.

I sitt förslag utformar utredningsmannen också paragrafen sålunda: *"Den som, genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes, otillbörligen utsätter djur för lidande dömes för djurplågeri . . ."*

Genom denna föreslagna straffbestämmelse har utredningsmannen inrymt begreppet otillbörlighet i sådant sammanhang, att bestämmelsen torde utgöra en fördelaktig utformning av brottsbegreppet.

I det den 1 november 1938 av Bouveng framlagda betänkandet hade även föreslagits, att om gärningsmannen av ett brott mot djurplågeriparagrafen kan antagas vara för framtiden uppenbart olämplig att handhava djur, skulle domstol kunna meddela honom förbud för viss tid, minst ett och högst fem år, eller för alltid att äga, sköta, köra, slakta eller eljest syssla med djur. Detta förslag medtogs icke i Kungl. Maj:ts proposition nr 43 till riksdagen 1944.

Hovrättspresidenten Wijnbladh anför i sitt ovan omnämnda betänkande den 15 augusti 1961 (SOU 1961: 45): "Det är å andra sidan, förefaller det, otillfredsställande att den som, måhända upprepade gånger, fällts för djurplågeri och därigenom visat sig oemottaglig för straffet skall lämnas i okvald möjlighet att obegränsat fortsätta med sitt lagstridiga handlings sätt, när möjlighet dock finnes att i praktiken om icke helt förhindra så dock väsentligt beskära hans möjligheter till fortsatt brottslighet. Att ett ingripande i detta fall skulle framstå såsom mera vittgående än vad fallet är med indragning av körkort för en yrkeschaufför är svårt att inse." — Utredningsmannen föreslår också en ny § 14 i 11 kap. strafflagen av följande lydelse: "Begår någon gärning som i 13 § sägs, må domstolen, om skäl därtill äro, meddela honom förbud för viss tid, minst ett och högst fem år, eller för alltid att sköta, köra, slakta eller eljest syssla med djur. Överträder någon honom meddelat förbud som nu är sagt, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader."

Här har utredningsmannen frångått det av Bouveng framlagda förslaget att domstolen skulle kunna meddela förbud att "äga" djur.

Med stöd av vad här anförts får vi föreslå,

att riksdagen måtte hemställa hos Kungl. Maj:t om en översyn av 16 kap. 13 § Brottsbalken som föreslås få följande

innehåll: "Om någon genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes o t i l l b ö r l i g e n utsätter djur för lidande, dömes för *djurplågeri* till böter eller fängelse i högst två år", samt

att en ny paragraf införes i kapitlet av följande lydelse: "Begår någon gärning som i 13 § sägs, må domstolen, om skäl därtill äro, meddela honom förbud för viss tid, minst ett år och högst fem år, eller för alltid att sköta, köra, slakta eller eljest syssla med djur.

Överträder någon honom meddelat förbud som nu är sagt, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader."

Stockholm den 15 januari 1963

Axel Gustafsson

i Borås

Aug. Spångberg

Robert Johansson

Carl Eric Hedin

Nr 19

Av herr **Carlstein m. fl.** om *förbättrat efterlevandeskydd för värnpliktiga.*

(Lika lydande med motion nr 20 i Första kammaren)

Stockholm den 15 januari 1963

Rune Carlstein

Erik Hammarsten

Torsten Fredriksson

Nr 20

Av fru **Ekendahl m. fl.** om *utredning angående en generell förkortning av arbetstiden.*

(Lika lydande med motion nr 18 i Första kammaren)

Stockholm den 14 januari 1963

Sigrid Ekendahl

Hans Hagnell

Gunnar Carlsson

Valter Kristenson
